

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2007. évi december hó 11. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kecskeméti Városi Bíróság 4.Fk.904/2006/39. számú ítéletét a fiataalkorú I. rendű terhelt és a II. rendű terhelt tekintetében egyaránt hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 5.700 (Ötezer-hétszáz) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s:

A Kecskeméti Városi Bíróság, mint a fiataalkorúak bírósága a 2007. április 12-én kihirdetett, és perorvoslatok hiányában ugyanekkor jogerőre emelkedett 4.Fk.904/2006/39. számú ítéletével fiataalkorú I. r. terheltet 8 rb. lopás büntette, 5 rb. lopás vétsége, 28 rb. közokirattal visszaélés vétsége és 4 rb. készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége miatt, halmazati büntetésül, 8 hónap - végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett - fiataalkorúak fogházára, míg

A II. r. terheltet folytatólagosan elkövetett orgazdaság vétsége, 6

rb. bűnsegédként elkövetett lopás büntette, 16 rb. bűnsegédként megvalósított közokirattal visszaélés vétsége és 4 rb. bűnsegédként elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége miatt, halmazati büntetésül, 1 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Ugyanakkor az I. r. terhelt ellen további 1 rb. lopás vétsége miatt indult büntetőeljárást megszüntette. Ezen terhelt vonatkozásában megállapította, hogy a próbaidő alatt pártfogó felügyelet alatt áll. A II. r. terhelttel szemben elrendelte két jogerősen kiszabott, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását.

Az I. r. terheltet két magánfél részére külön, a további magánfelek vonatkozásában pedig a II. r. terhelttel egyetemlegesen kötelezte kártérítés megfizetésére. A felmerült bűnügyi költségből a terhelteket külön-külön kötelezte 43.770-43.770 Ft megfizetésére.

Részletesen rögzítette a fiatalkorú I. r. terhelt személyi körülményeit, életviteli adatait, valamint azt, hogy büntetlen előéletű. A II. r. terhelt tekintetében rögzítette a személyi körülményeit és korábbi elítéléseit.

A megállapított tényállás lényege az élettársi viszonyban élő terheltek 2004. év végén és 2005. év elején munkahellyel nem rendelkeztek, csavarogtak, rendszeres anyagi haszonszerzés végett bűncselekményeket követtek el, és az elkövetési időszakban azokból tartották fenn magukat.

A tényállás I-X. pontjaiban rögzített cselekmények összefoglalása szerint az I. r. terhelt 2004. decembere és 2005. február 28-a között Baján és Szekszárdon - a helyi sportcsarnokok, iskolai tornatermek öltözőjéből, egy esetben egy kollégiumi ebédlőből - jogtalan haszonszerzés végett összesen 13 sértettől különböző vagyontárgyakat tulajdonított el, 5 esetben 10.000 forintot meg nem haladó, míg 8 esetben e fölötti, de 200.000 forintot meg nem haladó értékben. Emellett 10 sértettől összesen 28 különböző közokiratot is megszerzett, és a vád tárgyává tett cselekményi körben 3 sértettől megszerzett 4 db bankkártyát is.

6 rb. lopás büntettének elkövetése során a II. r. terhelt a helyszínen figyellel biztosította az I. r. terhelt tevékenységét. Az ezek során megszerzett, valamint - 2 cselekmény kivételével - a további vagyon elleni bűncselekményből származó és általa ilyenként megszerzett tárgyakat a II. r. terhelt értékesítette, és az azokért kapott pénzt közösen élték fel.

A sértetteknek okozott kár csupán 3 esetben - 3.000 Ft, 5.000 Ft és 75.000 Ft összegben - térült meg (tényállás I., VIII. és X.

pontja).

A felülvizsgálati indítvánnyal érintett tényállások lényege a következő: az I. r. és a II. r. terheltek 2005. február 21. napján Szekszárdon - előzetes megállapodásuk szerint lopási szándékkal - bementek az Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola épületébe. Amíg a II. r. terhelte a folyosón állt és figyeléssel biztosította társa tevékenységét, az I. r. terhelte a tornatermi öltözőből eltulajdonította az egyik sértett pénztárcáját, készpénzét, és ezüst nyakláncát, összesen 15.000 Ft értékben, valamint lakcímkártyáját, adókártyáját, diákigazolványát és 2 db bankkártyáját (IX/a. pont);

elvette továbbá a másik sértett pénztárcáját, készpénzét, mobiltelefonját összesen 21.800 Ft értékben, valamint diákigazolványát, TB-kártyáját, adókártyáját, személyi igazolványát és 1 db bankkártyáját (IX/c. pont);

végül a harmadik sértett mobiltelefonját, pénztárcáját és készpénzét is eltulajdonította, összesen 32 000 Ft értékben, valamint elvette személyi igazolványát, diákigazolványát, adókártyáját, TB-kártyáját és 1 db bankkártyáját (IX/e. pont).

A sértetteknek okozott kár nem térült meg.

A jogerős határozat ellen a Be.416.§-a (1) bekezdésének a) pontjában írt okból az I. r. és a II. r. terheltek javára a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség élt B.2651/2007/I.-1. számon felülvizsgálati indítvánnyal, a terheltek bűnösségének 4 rb. készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében - II. r. terhelte vonatkozásában bűnsegédként - megállapítása miatt, a terhelteknek e vádpontok alóli felmentése, egyebekben a támadott határozat hatályban tartása érdekében.

Az indítvány indokolása szerint a 2005. szeptember 1. napján hatályba lépett 2005. évi XCI. tv. akként módosította a Btk.313/C. § (7) bekezdését, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz - pl. bankkártya - megszerzése ezen időponttól kezdve önálló bűncselekmény. Ezt megelőzően a bankkártya megszerzése csak akkor minősült bűncselekménynek, ha más bűncselekmény nem valósult meg. Az ügyben rögzített tényállás alapján megállapítható, hogy a terheltek a 2005. február 21. napján elkövetett cselekményeik során a sértettektől vagyoni értékeket, közokiratokat és összesen 4 db bankkártyát szereztek meg. Ezen bankkártyákat röviddel a cselekmény elkövetését követően a jogtalanul megszerzett egyéb iratokkal együtt eldobták.

A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy a Btk-nak az elkövetés

idején hatályban lévő rendelkezései szerint a terheltek azzal, hogy a bankkártyákat felhasználás nélkül megszerezték, nem követték el a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségét, mivel emellett más bűncselekmény is megvalósult, amiben a Kecskeméti Városi Bíróság ki is mondta a bűnösségüket.

Figyelemmel arra, hogy a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvényt csak akkor kell alkalmazni, ha eszerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy az enyhébben bírálendő el, az új büntető törvénynek egyébként visszaható hatálya nincs (Btk.2.§-a), a terheltek ezen vád alóli felmentése indokolt.

A Legfőbb Ügyészség Fk.Bf.1519/2007/2. számú átiratában a Megyei Főügyészség felmentés iránti indítványát eltérő jogi indokolással tartotta fenn.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint is anyagi jogszabálysértéssel került sor a fenti bűncselekményekben a terheltek bűnösségének megállapítására. Ez az anyagi jogszabálysértés azonban nem a Btk.2.§-ának téves értelmezésén, és alkalmazásán alapul.

A Btk. az elkövetéskor irányadó, - a 2003. évi II. törvény 26.§-ával módosított, 2003. március 1. napjától hatályos - 313/C.§-a (7) bekezdésének a) pontja úgy rendelkezett, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségét az követi el, aki olyan készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja, mástól, ennek beleegyezése nélkül, jogtalanul megszerez, feltéve, hogy más bűncselekmény nem valósult meg.

Eltérően ugyanis a megyei főügyészség jogi érvelésétől, lopási cselekmény elkövetési tárgyát képező dolognak (Btk.333.§ 1. pontja) önmagában a bankkártya nem tekinthető. Ez ugyanis értékkel nem bír, a magánokiratok jogi sorsát osztja. Az ún. PIN kódszám ismerete nélkül sem készpénz felvételére, sem vásárlásra nem használható fel. A bankkártyák eltulajdonítása sem a lopás törvényi tényállását nem merítette ki, sem a közokirattal visszaélés vétségének törvényi tényállása alá nem vonható. Ekként nem állapítható meg, hogy tekintetükben más bűncselekmény megvalósulhatott volna, mivel az alternatívitás törvényi megfogalmazása nyilvánvalóan nem a valóságos halmazatban álló lopásra, vagy közokirattal visszaélésre utal. Azon indokok sem foghatnak helyt, miszerint az elbíráláskori rendelkezések téves, a Btk.2.§-át sértő alkalmazása vezetett volna a terheltek bűnösségének megállapításához.

Ehelyett az állapítható meg, hogy az irányadó tényállásban rögzített elkövetési magatartás tényállásszerűség - a megszerzés hiányában sem az elkövetés, sem az elbírálás - idején hatályos

törvényi rendelkezések alapján nem értékelhető a Btk.313/C.§-a (7) bekezdésének a) pontjába ütköző bűncselekményként.

Az elkövetéskori és az elbíráláskori törvényi tényállás ugyanis elkövetési magatartásként egyaránt a megszerzést jelöli meg. A megszerzés birtokba vételt jelent, melynek feltétele a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz relatíve hosszabb idejű, a dolog feletti valóságos uralmat és rendelkezési jogot biztosító birtoklása. Ezért önmagában a rövid időre történő elvétel nem minősül megszerzésnek.

Az irányadó ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan adatot, hogy az előzetesen készpénz és értékesíthető értéktárgyak jogtalan eltulajdonításának reményében a tornatermi öltözőbe behatoló I. r. terheltek és a II. r. terheltek a szándéka ezen túlmenően bankkártyák megszerzésére, vagy azok hosszabb időtartamú birtokbavételére irányult volna. Ugyancsak nem lelhető fel olyan ténymegállapítás, hogy a terheltek a lopási cselekmény során hozzájuk került - e tekintetben kétségtelenül mástól, annak beleegyezése nélkül jogtalanul elvett - bankkártyákat haszonszerzési célzattal megkísérelték volna felhasználni.

A Be.423.§-a (1) bekezdéséből következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Ha a tényállásszerűség elemét alkotó, avagy a bűnösség formáját megalapozó tény rögzítése az ítéletben elmarad, ebben az esetben is kizárólag a pozitíve megállapított tények irányadók a jogi következtetés helyességének a felülvizsgálata során. Ennek szem előtt tartásával a Kecskeméti Városi Bíróság ítéletében rögzített tényállásból nem vonható arra következtetés, hogy a terheltek kívánták volna a bankkártyák megszerzését.

A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője a módosított felülvizsgálati indítványnak megfelelően a terhelteknek a 4 rb készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége miatt emelt vád alóli felmentését, míg egyebekben a támadott határozatok hatályukban fenntartását indítványozta.

A védő és a terheltek a módosított indítványhoz csatlakoztak, azonban részbeni felmentésen túlmenően a büntetések törvénysértően súlyos voltának megállapítását és azok enyhítését is kérték.

A Legfelsőbb Bíróság a Kecskeméti Városi Bíróság támadott ítéletét az I. r. és a II. r. terheltek vonatkozásában az indítványban megjelölt, a Be.416.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti okból bírálta felül.

Ennek során a Be.423.§-ának (1) bekezdéséből következően az alapügyben megállapított tényállás a Legfelsőbb Bíróságra, mint

felülvizsgálati bíróságra is irányadó volt.

Érdemi vizsgálatának eredményeként a Legfelsőbb Bíróság az indítványt mindkét terhelt tekintetében alaptalannak találta.

Nem sértette meg ugyanis a Kecskeméti Városi Bíróság az anyagi jogszabályokat, amikor más bűncselekmények mellett - rövidített indokolással szerkesztett ítéletéből is kitűnően az elkövetéskor hatályos büntetőjogi szabályokat alkalmazva - a terheltek bűnösségét, 4 rb., I. r. terhelt tekintetében tettesként, II. r. terhelt vonatkozásában bűnsegédként elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében is megállapította.

A Btk. elkövetéskor hatályos 313/C.§-a (7) bekezdésének jelen ügyet érintő a) pontja, illetve záró tétele akként rendelkezett, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségét az követi el, aki olyan készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, amely nem, vagy nem kizárólag a sajátja, mástól, ennek beleegyezése nélkül jogtalanul megszerez, amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg.

E szabályozásból következően - amint arra a felülvizsgálati indítvány indokolásának módosítása kapcsán a Legfőbb Ügyészség részletes és meggyőző indokolással rámutatott - az alternativitás értelmezésével kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat szerint a „más bűncselekménynek” a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel elkövetett, vagy arra nézve elkövetett más bűncselekménynek kellett lennie.

Azt, hogy a terheltek az adott esetben - és egyébként a gyakorlatban tipikus módon - a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést vagyon elleni bűncselekménnyel halmazatban valósították meg, e vétség megállapítását nem zárhatta és nem is zárta ki. A bankkártyával visszaélés a Btk.313./C.§ (7) bekezdése szerinti törvényi tényállásának megalkotására pedig korábban éppen azért került sor, mert e vétségnek tekintett magatartás sem vagyon elleni, sem közbizalom elleni bűncselekménynek - lopásnak, avagy közokirattal visszaélésnek - nem értékelhető.

Téves azonban a Legfőbb Ügyészség azon jogi álláspontja, amely szerint az irányadó tényállásban rögzítettek mellett a terheltek bűnössége ezen cselekményben tényállásszerűség hiányában nem állapítható meg, mivel a városi bíróság tényállásában nem rögzített olyan adatot, hogy a vagyon elleni bűncselekményeket elkövető terheltek szándéka bankkártyák megszerzésére, vagy azok hosszabb időtartamú birtokba vételére is irányult volna; illetőleg, hogy a terheltek a lopási cselekmény során hozzájuk került bankkártyákat haszonszerzési célzattal megkísérelték volna felhasználni. Így a

tényállás nem ad elegendő alapot olyan következtetés levonására, hogy a terheltek kívánták volna bankkártyák megszerzését.

Amellett, hogy az indítvány helytállóan utal arra, önmagában a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök - vagy éppen a közokiratok - megszerzésének a dolog feletti valóságos uralmat, és rendelkezési jogot biztosító relatíve hosszabb ideig tartó birtoklás felel meg, téves az az álláspont, hogy az adott bűncselekmények megállapításához, a tényállás nem tartalmazna kellő adatot.

Már a megyei főügyészség indítványa is a tényállástól eltérően utalt arra, hogy a terheltek a kérdéses bankkártyákat a jogtalanul megszerzett egyéb iratokkal együtt a cselekmény elkövetését követően röviddel eldobták /Ilyen megállapítást ugyanis a városi bíróság nem tett, és az ügyben is csak olyan nyomozati adat - terhelti vallomás - merült fel, hogy nem a helyszínen dobták el, hanem hazafelé utazva a vonatból dobták ki a közokiratokat és a bankkártyákat/.

Ehelyett a tényállás kifejezetten azt rögzíti, hogy a lopásokkal együtt a terheltek az adott sértettektől a 4 db készpénz-helyettesítő fizetési eszközt is megszerezték. Ezt követően viszont a tényállás szerint semmilyen arra utaló magatartást - a készpénz-helyettesítő eszközök, vagy éppen a közokiratok helyszínen eldobása, azok a sértettek, vagy a helyszínelő hatóság általi feltalálásának lehetővé tétele - nem tanúsítottak. A tényállás tehát nem rögzít olyan terhelti magatartást, amely arra mutatna, hogy a kérdéses bankkártyákat tartósan nem kívánták birtokba venni.

A töretlen bírói gyakorlat szerint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés - és a közokirattal visszaélés - bűncselekménye eshetőleges szándékkal is megvalósítható. Nem vonható viszont a terheltek eshetőleges szándékára megalapozott következtetés, ha a más cselekménnyel együtt megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket, közokiratokat nyomban eldobják, a helyszínen vagy a helyszín közvetlen közelében a feltalálást biztosító módon otthagyják. Erről viszont az elbírált ügyben nincs szó.

Az ítéleti tényállásokban a helyszínen történő eldobás, helyszín közelében való feltalálás tényét kellett volna rögzíteni ahhoz, hogy az elkövetési tárgy megszerzésére vonatkozó (eshetőleges) szándék kizárható legyen. Arra vonatkozóan azonban, hogy az elkövetők nem a helyszínen hagyott, ekként ténylegesen megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel, avagy közokirattal később mit tettek - amennyiben azzal más vád tárgyává tett bűncselekményt nem valósítottak meg - a tényállásnak nem kell megállapításokat tartalmaznia.

Egyébként a kifejtett ügyészi álláspont nem is következetes, ugyanis indokai ellenére nem látta kérdésesnek a bűnösség megállapítását az egyidejűleg a közokiratok jogtalan megszerzésével megvalósított közokirattal visszaélések (Btk.277.§-ának (1) bekezdése) vonatkozásában.

A kifejtettekre figyelemmel - miután az I. és II. r. terhelt a 4 rb. készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségének tényállási elemeit maradéktalanul megvalósította - a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

Ezért - miután a Be.416.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti abszolút eljárásjogi felülvizsgálati okot sem észlelt - a támadott határozatokat mind az I. r., mind a II. r. terhelt tekintetében a Be.426.§-ának alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálat során kirendelt védői díjként felmerült bűnügyi költséget a Be.429.§-ának (1) bekezdése szerint az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság végzése ellen fellebbezésnek nincs helye /Be.3.§-ának (4) bekezdése/.

Az ismételt indítvány tilalmáról a Be.418.§-ának (3) és Be.421.§-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság végzése a Be.420.§-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2007. december 11.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírószági tisztviselő
MGy